

'Na vus per la nosta tera

Magara a vedè el nost giurnal tanci pudaran pensà de vègh in man un olter fòl scrivüü in dialet, forse un poo püssee mudernu, ch'el parla, amò 'na vòlta, de pruerbi, induinei, mestee di temp indree e tücc chij bal.

Se cerchee vergot del gener de segür hii canaa cantun. La Vus de l'Insübria l'è un giurnal diferent.

El nost ubietif, a dil ciar e patent, l'è quel de rivà a tirà fö, cunt el giurnal, 'na koinè linguistica e grafica che la pöda met in cundiziun tücc de 'duvrà la nosta lengua in qualsessia sitüaziun de la vita de tücc i dì. A 'na prima ugiada, la pö pari un' impresa desperada, suratüt per di bagai cumpagn de nüm ch'hin vegüü grand de mezz a la lengua taliana e che, chela insübrica, la lengua di nost gent, i han pudüü squas dumà scultala.

Uramai, però, despö de 'n quei agn d'esperienza, gh'hem ciar in del coo un cuncet: una lengua la pö vif dumà se l'è parlada, e la gent la parla 'na lengua dumà quand che gh'è cunvegn a fàl. Tant per cumencià bisogna che ghe sia 'na manera, inguala per tücc, de scrif, perchè se de no, anca se parlam in manera cumpagna, pö dum mia intendes del tüt. Una grafia in cumün l'è anca indispensabla per pudè, in di dì che vegnarà, pensà a 'n insegnament sculastich e a l'utilizaziun püblega e amministrativa de l'insübrich.

Perchè 'na lengua la pöda vif la gh'ha de vess tegnüda in pee, prima de tüt del popul che la parla, ma anca di istitüziun ch'hin i ünech in cundiziun de dàgh l'üficialità a 'na lengua.

De segür l'è 'n mument storich difcil: squas tücc chij che hin bun de parlà insübrich hin in là cui agn, ma, suratüt, han mai demustaa interess e tacament a la so cultüra de lur. J giuen, ma anca la magiur part di person sota i cinquant'agn, dovren pü l'insübrich cume prima lengua e pürtrop, tanci intra i püssee penin, hin pü gnanca bun d'intendel.

Sem cunsapevul di dificultà che incuntrarèm, e gh'hem ciar anca che forse tüt el nost laurà el pudarà finì in nagot. A bun cünt gh'hem anca la certezza che la nosta tera la gh'ha de bisogn 'na vus per parlà al mund. E nüm, insema a volter che legii e parlii istess de nüm, vörum pruà a dàghela.

Marcel Picamei